

Нікотин – токсичний для організму людини

Нікотин — нікотинові алкалоїди* або інша хімічна речовина, включаючи будь-яку сіль або комплекс нікотину, що добувається з рослинної сировини (тютюну) або синтетичним способом¹.

**НЕ ІСНУЄ БЕЗПЕЧНОГО
ВЖИВАННЯ НІКОТИНУ**

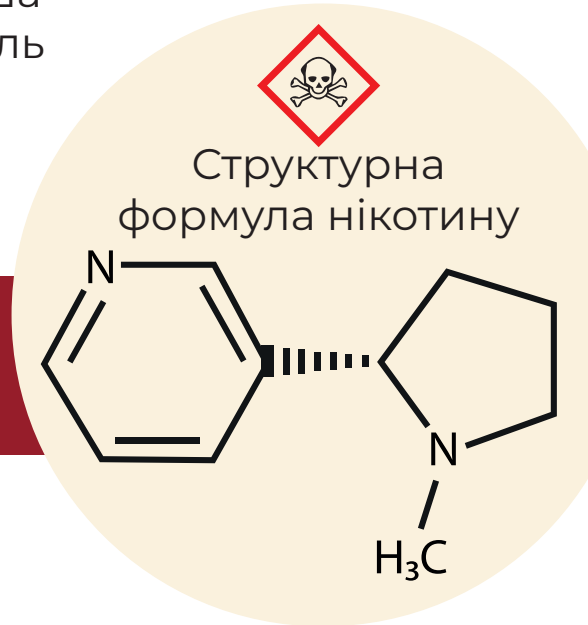
Згідно з регламентом REACH Європейського Союзу нікотин класифіковано як високотоксичну хімічну речовину, яка при потраплянні в організм через рот, шкіру або дихальні шляхи може спричинити смерть².

Нікотинова залежність – психічний і поведінковий розлад, спричинений вживанням нікотину (Міжнародний Класифікатор Хвороб 11 перегляду, код 6C4a³).

Нікотин посідає третє місце за рівнем залежності після героїну та кокаїну серед 20 досліджуваних речовин⁴.

Оцінка залежності від речовин (шкала 0-3)

* Алкалоїд – одна з майже 10 тис. азотовмісних основ (переважно рослинного походження), що впливають на нервову систему, напр. морфін. – Сучасний тлумачний словник української мови

Нікотин шкодить усім системам організму

Мозок – формує сильну залежність, атакує нервову систему, що підвищує ризик психічних розладів⁵

Рот – у ротовій порожнині нікотин може перетворюватися на канцерогени та стимулювати розвиток раку ротової порожнини, гортані та горла⁷

Судини – звужує судини та спричиняє атеросклероз (утворення «бляшок» у судинах)¹¹

Нирки – підвищує ризик хронічної хвороби нирок^{18 19}

Шлунок і кишківник – підвищує ризик розвитку гастриту¹³, виразкової хвороби (рани у шлунку або дванадцятипалій кишці)¹⁴

Репродуктивна система. Чоловіки
Знижує рівень тестостерону²³, порушує сперматогенез²⁴, може спричинити еректильну дисфункцію²⁵

Імунітет – пригнічує імунний захист, підвищує ризик туберкульозу та інших інфекцій, уповільнює загоєння ран^{20 21}

Клітини – сприяє виникненню й прогресуванню мутацій, що спричиняють рак (впливає на поділ клітин, ріст судин навколо пухлини)²²

Очі – сприяє патологічному росту судин сітківки й може прискорювати розвиток катаракти (особливо при діабеті)⁶

Шкіра – провокує передчасне старіння та зморшки⁸

Серце – прискорює серцебиття, що підвищує ризик розвитку серцево-судинних захворювань⁹ та артеріальної гіпертензії¹⁰

Легені – сприяє розвитку емфіземи, звужує бронхи, підвищує ризик розвитку раку легень¹²

Підшлункова залоза – підвищує ризик діабету, раку підшлункової^{15 16 17}

Репродуктивна система. Жінки:
порушує менструальний цикл²⁶, впливає на якість яйцеклітин, знижує фертильність²⁷
Вагітність: швидко проникає через плаценту в кровообіг плода, перешкоджає правильному формуванню нервової системи, пов'язаний із затримкою внутрішньоутробного розвитку²⁸, низькою вагою при народженні та підвищеним ризиком поведінкових розладів у майбутньому²⁹

Вживання нікотину особливо небезпечне для дітей!

Нікотин негативно впливає на нервову, дихальну, імунну та серцево-судинну системи, особливо під час критичних періодів розвитку, коли ці системи ще формуються (до 25 років)³⁰.

Сервіс з надання допомоги
у відмові від нікотину
stopsmoking.org.ua

Цифрова версія
інфографіки

Замовник — ГО «Життя». У разі використання інфографіки та її даних посилання на ГО «Життя» є обов'язковим.

1. Закон України № 2899-VI «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2899-15#Text>
2. European Chemicals Agency (ECHA). Regulation (EC) No 1907/2006 (REACH). Substance Information: Nicotine. <https://echa.europa.eu/substance-information/-/substanceinfo/100.000.177>
3. World Health Organization. ICD-11 for Mortality and Morbidity Statistics. 2025. <https://icd.who.int/browse/2025-01/mms/en#268445189>
4. Nutt D. J., King L. A., Saulsbury W., Blakemore C. Development of a rational scale to assess the harm of drugs of potential misuse. The Lancet. 2007. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/17382831/>
5. Dani J. A., Bertrand D. Nicotinic acetylcholine receptors and nicotinic cholinergic mechanisms of the central nervous system. Annual Review of Pharmacology and Toxicology. 2007. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/17009926/>
6. Tirgan N., Kulp G. A., Gupta P., et al. Nicotine exposure exacerbates development of cataracts in a type 1 diabetic rat model. Experimental Diabetes Research. 2012. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/?term=Nicotine+exposure+exacerbates+development+of+cataracts+in+a+type+1+diabetic+rat+model>
7. Hoffmann D., Adams J. D. Carcinogenic tobacco-specific N-nitrosamines in snuff and in the saliva of snuff dippers. Cancer Research. 1981. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/?term=Hoffmann+Adams+Carcinogenic+tobacco-specific+N-nitrosamines+1981>
8. Misery L. Nicotine effects on skin: are they positive or negative? Experimental Dermatology. 2004. <https://doi.org/10.1111/j.0906-6705.2004.00274.x>
9. Kaijser L., Berglund B. Effect of nicotine on coronary blood flow in man. Clinical Physiology. 1985. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/?term=Kaijser+Berglund+Effect+of+nicotine+on+coronary+blood+flow+in+man>
10. Lee J., Cooke J. P. The role of nicotine in the pathogenesis of atherosclerosis. Atherosclerosis. 2011. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21345436/>
11. Przyklenk K. Nicotine exacerbates postischemic contractile dysfunction of "stunned" myocardium in the canine model: possible role of free radicals. Circulation. 1994. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/?term=Przyklenk+Nicotine+exacerbates+postischemic+contractile+dysfunction+1994>
12. Beck E. R., Taylor R. F., Lee L. Y., Frazier D. T. Bronchoconstriction and apnea induced by cigarette smoke: nicotine dose dependence. Lung. 1986. <https://doi.org/10.1007/BF0271365>
13. Endoh K., Leung F. W. Effects of smoking and nicotine on the gastric mucosa: a review of clinical and experimental evidence. Gastroenterology. 1994. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/?term=Endoh+Leung+Effects+of+smoking+and+nicotine+on+the+gastric+mucosa>
14. Chu K. M., Cho C. H., Shin V. Y. Nicotine and gastrointestinal disorders: its role in ulceration and cancer development. Current Pharmaceutical Design. 2013. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22950507/>
15. Bruin J. E., Kellenberger L. D., Gerstein H. C., Morrison K. M., Holloway A. C. Fetal and neonatal nicotine exposure and postnatal glucose homeostasis: identifying critical windows of exposure. Journal of Endocrinology. 2007. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/?term=Bruin+Kellenberger+Fetal+neonatal+nicotine+exposure+glucose+homeostasis>
16. Somm E., Schwitzgebel V. M., Vauthay D. M., et al. Prenatal nicotine exposure alters early pancreatic islet and adipose tissue development with consequences on the control of body weight and glucose metabolism later in life. Endocrinology. 2008. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/?term=Somm+Schwitzgebel+Vauthay+prenatal+nicotine+pancreatic+islet+2008>
17. Al-Wadei H. A. N., Plummer H. K. III, Schuller H. M. Nicotine stimulates pancreatic cancer xenografts by systemic increase in stress neurotransmitters and suppression of the inhibitory neurotransmitter y-aminobutyric acid. Carcinogenesis. 2009. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19131543/>
18. Jaimes E. A., Tian R. X., Joshi M. S., Raij L. Nicotine augments glomerular injury in a rat model of acute nephritis. American Journal of Nephrology. 2009. <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC27265426/>

19. Halimi J. M., Philippon C., Mimran A. Contrasting renal effects of nicotine in smokers and non-smokers. *Nephrology Dialysis Transplantation*. 1998. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/?term=Halimi+Philippon+Mimran+Contrasting+renal+effects+nicotine>
20. Geng Y., Savage S. M., Johnson L. J., Seagrave J., Sopori M. L. Effects of nicotine on the immune response. I. Chronic exposure to nicotine impairs antigen receptor-mediated signal transduction in lymphocytes. *Toxicology and Applied Pharmacology*. 1995. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/?term=Geng+Savage+Johnson+Seagrave+Sopori+nicotine+immune+1995>
21. Sopori M. L., Kozak W., Savage S. M., et al. Effect of nicotine on the immune system: possible regulation of immune responses by central and peripheral mechanisms. *Psychoneuroendocrinology*. 1998. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0306453097000760>
22. Tsurutani J., Castillo S. S., Brognard J., et al. Tobacco components stimulate Akt-dependent proliferation and NF-kB-dependent survival in lung cancer cells. *Carcinogenesis*. 2005. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/?term=Tsurutani+Castillo+Brognard+Tobacco+components+Akt+NF-kappaB+2005>
23. Oyeyipo I. P., Raji Y., Bolarinwa A. F. Nicotine alters male reproductive hormones in male albino rats: the role of cessation. *Journal of Human Reproductive Sciences*. 2013. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/?term=Oyeyipo+Raji+Bolarinwa+Nicotine+male+reproductive+hormones+2013>
24. Jana K., Samanta P. K., De D. K. Nicotine diminishes testicular gametogenesis, steroidogenesis, and steroidogenic acute regulatory protein expression in adult albino rats. *Toxicological Sciences*. 2010. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/?term=Jana+Samanta+De+Nicotine+diminishes+testicular+game-togenesis+2010>
25. Xie Y., Garban H., Ng C., Rajfer J., Gonzalez-Cadavid N. F. Effect of long-term passive smoking on erectile function and penile nitric oxide synthase in the rat. *Journal of Urology*. 1997. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/?term=Xie+Garban+Ng+Rajfer+Gonzalez-Cadavid+passive+smoking+erectile+1997>
26. Jin Z., Roomans G. M. Effects of nicotine on the uterine epithelium studied by X-ray microanalysis. *Journal of Submicroscopic Cytology and Pathology*. 1997. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/?term=-Jin+Roomans+Effects+of+nicotine+on+the+uterine+epithelium>
27. Hammer R. E., Mitchell J. A., Goldman H. Effects of nicotine on conceptus cell proliferation and oviductal/uterine blood flow in the rat. In: *Cellular and Molecular Aspects of Implantation*. Springer. 1981. <https://scholar.google.com/scholar?q=Hammer+Mitchell+Goldman+Effects+of+nicotine+conceptus+cell+proliferation+1981>
28. Liu L., Liu F., Kou H., Zhang B. J., Xu D., Chen B., et al. Prenatal nicotine exposure induced a hypothalamic-pituitary-adrenal axis-associated neuroendocrine metabolic programmed alteration in intrauterine growth retardation offspring rats. *Toxicology Letters*. 2012. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22975262/>
29. Wells A. C., Lotfipour S. Prenatal nicotine exposure during pregnancy results in adverse neurodevelopmental alterations and neurobehavioral deficits. *Advances in Drug and Alcohol Research*. 2023. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/38389806/>
30. McGrath-Morrow S. A., Gorzkowski J., Groner J. A., Rule A. M., Wilson K., Tanski S. E., Collaco J. M., Klein J. D. The Effects of Nicotine on Development. *Pediatrics*. 2020. <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7049940/>